

۲۴۸۷

www.ketab.ir

ترجمه روزنامجات هندوستان
(راجع به روس و مرو)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدار	: ترجمه روزنامه جات هندوستان (راجع به روس و مرو) / ترجمه شده در دربار همایونی ظل السلطان (در اوایل سده چهاردهم هجری قمری کتابت شده): [به کوشش سیدصادق حسینی اشکوری].
مشخصات نشر	: قم: مجمع ذخائر اسلامی: موسسه تاریخ علم و فرهنگ، ۲۰۱۲ م = ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۷ ص.
فروست	: نسخه های خطی: ۱۳۲.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۲-۹۸۸-۰۵۳۹-۱
وضعیت فهرست نویسی	: کتاب خاص همان با اولین همایش بین المللی میراث مشترک ایران و هند - قم، ایران منتشر شده است.
یادداشت	: نسخه برگردان از نسخه ش. ۹۹۹ کتابخانه ابن مسکویه - اصفهان.
یادداشت	: مطبوعات و سیاحت - هند - تاریخ
موضوع	: مطبوعات - هند
موضوع	: روزنامه نگاری - هند
شناسه افزوده	: حسینی اشکوری، سیدصادق، ۱۳۵۱ - گردآورنده
شناسه افزوده	: همایش بین المللی میراث مشترک ایران و هند (نخستین: ۱۳۹۲: قم)
رده بندی کنگره	: ۵۳۷۷۷PN / ۴۶۶م ۱۳۹۲
رده بندی دیویی	: ۰۷۹/۵۴:
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۶۲۵۹۵:

۸

گنجینه‌های خطی/ ۱۳۴

ترجمه روزنامجات هندوستان

(راجع به روس و مرو)

ترجمه شده در دربار همایونی ظل السلطان

در اول سده چهاردهم هجری قمری کتابت شده

نسخه برگردان از نسخه‌ش ۹۹۸ کتابخانه ابن مسکویه، اصفهان

به کوشش: سید صادق حسینی اشکور

نشر مجمع ذخائر اسلامی

با همکاری مؤسسه تاریخ علم و فرهنگ

مهرماه ۱۳۹۲ خورشیدی / سپتامبر ۲۰۱۲ میلادی

همزمان با اولین همایش بین‌المللی

میراث مشترک ایران و هند، قم، ایران

کلیه حقوق این اثر تحت قانون کپی رایت بوده و ترجمه یا چاپ تمام یا بخشی از مطالب آن و نیز درج تمام یا بخشی از آنها در ضمن بانکهای اطلاعاتی و تهیه برنامه‌های رایانه‌ای یا استفاده مطالب و تصاویر در اینترنت و دیگر ابزار و ادوات، به هر نحوی، بدون اجازه قبلی ناشر بصورت کتبی، ممنوع می‌باشد.

©MAJMA AL-DAKAAIR AL-ISLAMYYAH, 2013

All rights reserved, No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, internet, photo print, microfilm, CDs or any other means without written permission from the publisher

گنجینه‌های خطی / ۱۲۲

مجمع ذخائر اسلامی - قم - ایران

ترجمه روزنامجات هندوستان

(واریج به روس و مرو)

به کوشش: سید صادق حسینی اشکوری

چاپ: ظهور / محافی: نفیس

بشریه: ذخائر اسلامی - قم

گرافیک: روح الله فاضل

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۲ (۱۴۰۱)

شمارگان: محدود

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۸-۵۲۹-۱

اوشیاط یا ناشر

قم: خیابان طالقانی (آذر) - کوی ۲۳ - پلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی

تلفن: +۹۸ ۲۵۲ ۷۷۱۲ ۷۴۰۰ - دورنگار: +۹۸ ۲۵۲ ۷۷۰ ۱۱۱۹

همراه: +۹۱۲ ۲۵۲ ۴۴۲۵

نشانی پایگاههای اینترنتی:

www.zakhair.net

www.mzi.ir

www.kodna.ir

info@zakhair.net

info@mzi.ir

info@kodna.ir

برای دریافت نسخه الکترونیکی اثر، شش ماه پس از تولد آن، به سایت مجمع ذخائر اسلامی رجوع کنید.

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

بسم الله الرحمن الرحيم

کثرت و تنوع میراث گرانسنگ اسلامی که در حوزه تمدنی ایران و هند پدید آمده بر هیچ اهل نظری پوشیده نیست. لزوم انتشار و مطالعه براین پیکره هزاران جان نیز امری بدیهی بنظر می‌رسد، اما همچنان دغدغه‌ها برای نجات نسخه‌های خطی و معرفی آن‌ها چندان پررنگ نیست.

از سویی، دست بر دست نهادن و نظاره‌گر بودن نیز دردی دوا نمی‌کند. باید آستین همت بالا زد و در حدّ توان کوشید.

بدین جهت، در طی چند سال گذشته با جمعی از دوستان و صاحبان قلم و قدم کوشیدیم تا مجموعه‌ای از میراث شبه قاره را در قالب فهراس نسخه‌های خطی، اسناد، الواح قبور و یا تحقیق و تصحیح متون تقدیم کنیم.

برگزاری (همایش بین‌المللی میراث مشترک ایران و هند) بهانه خوبی برای توجه بیشتر به مباحث هندوستانی بود اما دغدغه‌های اجرای این برنامه که بیش از هفت ماه بطول انجامیده و کم بودن عده و عدم کار را آنچنان که می‌باید پیش نبرد.

بهرحال، خرسندیم که گوشه‌هایی از این میراث قفسه‌ای، بار دیگر به دوستدارانش تقدیم می‌گردد.

در راستای این هدف، و برای مجموعه نسخه‌های خطی، چهارده جلد کتاب انتخاب شد که همگی در کتابخانه فرهنگ اصفهان (ابن مسکویه) نگهداری می‌شوند. کل این مجموعه در سال ۱۳۸۴ هـ ش توسط گروه فنی مجمع ذخائر اسلامی (قم) عکسبرداری دیجیتال شد، و سپس بخش فهرست نشده آن در قالب سه مجلد جداگانه بجاپ رسید.

اکثر نسخه‌های انتخاب شده در عصر مسعود میرزا ظل السلطان، فرزند ارشد ناصرالدین شاه قاجار (درگذشته ۱۳۳۶ هـ ق) از روی روزنامه‌های منتشر شده در هندوستان ترجمه شده است.

کلیه این ترجمه‌ها همراه با کتابهای نفیس دیگر، به کتابخانه صارم الدوله فرزند ظل السلطان منتقل شده و اکنون بخشی از نسخه‌های خطی کتابخانه فرهنگ (ابن مسکویه) را به خود اختصاص داده که البته علاوه بر شماره عمومی به مجموعه صارم الدوله مشهور است. فهرست این بخش نیز چنانچه پیشتر گفتیم مستقلاً نوشته شده است.

الف - فهرست نسخه‌های خطی صارم الدوله؛ ب - فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ابن مسکویه (بخش فهرست نشده)؛ ج - فهرست نسخه‌های خطی سید مصباح الدین مهدوی. هر سه کتاب، تألیف فهرستکار و دوست ارجمند جناب آقای محمدعلی هدایت (انتشارات مجمع ذخائر اسلامی، قم).

ترجمه این روزنامجات و دیگر کتابهای مجموعه پیش رو، بیشتر بین سالهای ۱۳۰۱ تا ۱۳۰۲ هـ. ق بوده و نشان از اهتمام ویژه ظل السلطان در اطلاع یافتن از اوضاع سیاسی و وضعیت فرهنگی کشورهای دیگر بوده است. محوریت هند در این انتخاب نیز، حاکی از اهمیت و سرعت نشر اخبار در آن کشور بدان هنگام بوده است.

این ترجمه‌ها، حاوی نکات بسیار مهمی است، و چون عمدتاً به خط زیبا به رشته تحریر درآمده، مناسب بود به همین خلّه و زیور نیز چاپ شود.

البته کتاب‌ها، نیاز به فهرست‌های جداگانه دارد که در فرصت باقیمانده تا همایش، میسر نشد ولی بزودی فهراس آنها نیز تدوین شده و در چاپهای بعد افزوده خواهد شد. از بین ۱۴ نسخه انتخاب شده، ۱۳ نسخه در مجموعه صارم الدوله و یک نسخه در بین شماره‌های کتابخانه ابن مسکویه ثبت شده‌اند.

فهرست کتابهای انتخاب شده از قرار ذیل است:

- ۱- (گنجینه‌های خطی ۱۲۲): ترجمه جغرافیای هند، حسب الفرموده مؤتمن السلطان آقا سید حسین مترجم هندی در سال ۱۳۰۱ هـ. ق، نسخه برگردان از نسخه شماره ۸۸۹ کتابخانه صارم الدوله - اصفهان.
- ۲- (گنجینه‌های خطی ۱۲۴): ترجمه روزنامجات هندوستان (زبیر پاشا، طریق مسافرت از هندوستان به لندن، درباره کاسر، مترجم و کاتب سید حسین شیرازی معروف به مترجم هندی (مترجم دربار ظل السلطان). این نسخه در ۱۱ شوال ۱۲۰۱ هـ. ق کتابت شده، و طی شماره (۱۱۷۰) در کتابخانه ابن مسکویه ثبت شده است.
- ۳- (گنجینه‌های خطی ۱۲۵): ترجمه احوال روس و افغانستان و هندوستان، ترجمه سید حسین شیرازی، کتابت شده در ۲۱ ذی الحجه ۱۳۰۱ هـ. ق در دارالترجمه همایونی. این نسخه را میرزا فتح‌الله برای ظل السلطان خوانده است، نسخه ش ۹۷۲ صارم الدوله.
- ۴- (گنجینه‌های خطی ۱۲۶): ترجمه تاریخ و جغرافیای هندوستان، پرتغال و جزایر بریتانیا، شامل پنج رساله: تاریخ هندوستان، جغرافیای هند، تاریخ پرتغال، جزایر بریتانیا، مجموعه قوانین مصوبه دولت انگلیس در هندوستان)، کتابت شده در همان حدود (اوائل سده چهاردهم هجری)، نسخه ش ۹۰۳ صارم الدوله.
- ۵- (گنجینه‌های خطی ۱۲۷): ترجمه روزنامجات هندوستان (اخبار مصر و احوال حالیه آنجا)، ترجمه و کتابت شده در دربار همایونی ظل السلطان، حدود ۱۳۰۱ هـ. ق نسخه ش ۱۰۰۳ صارم الدوله.

۶- (گنجینه‌های خطی ۱۲۸): ترجمه روزنامجات هندوستان (مراسلات و دیپلماسی راجع به ممالک آسیا)، ترجمه شده در دربار همایونی ظل السلطان در اوائل سده چهاردهم هجری قمری، نسخه ش ۹۹۷ صارم الدوله.

۷- (گنجینه‌های خطی ۱۲۹): ترجمه روزنامجات هندوستان (اخلاق و عادات اهالی ایران و...) ترجمه سید حسین شیرازی معروف به مترجم هندی، کاتب میرزا محمد قزوینی در سال ۱۳۰۲ هـ. ق، این نسخه را میرزا فتح الله برای ظل السلطان خوانده است، نسخه ش ۹۶۸ صارم الدوله.

۸- (گنجینه‌های خطی ۱۳۰): ترجمه روزنامجات هندوستان (احوال قیامت صفرا و ظهور مهدی آخرالزمان علیه السلام)، ترجمه سید حسین شیرازی معروف به مترجم هندی، کتابت شده در ۱۶ ربیع المولود ۱۳۰۲ هـ. ق، نسخه ش ۹۹۶ صارم الدوله.

۹- (گنجینه‌های خطی ۱۳۱): ترجمه روزنامجات هندوستان (اخبار روس و انگلستان) ترجمه شده در دربار ظل السلطان، کاتب محمد قزوینی در ۱۵ رجب ۱۳۰۲ هـ. ق، نسخه ش ۱۰۰۲ صارم الدوله.

۱۰- (گنجینه‌های خطی ۱۳۲): ترجمه روزنامجات هندوستان (راجع به روس و انگلیس) حدود سال ۱۳۰۲ هـ. ق کتابت شده، نسخه ش ۱۰۰۱ صارم الدوله.

۱۱- (گنجینه‌های خطی ۱۳۳): ترجمه روزنامجات هندوستان (راجع به ایران و روس و انگلیس)، ترجمه شده در دربار ظل السلطان، نسخه ش ۱۰۰۰ صارم الدوله.

۱۲- (گنجینه‌های خطی ۱۳۴): ترجمه روزنامجات هندوستان (راجع به روس و مرو)، ترجمه دربار ظل السلطان در اوائل سده چهاردهم هجری قمری، نسخه ش ۹۹۹ صارم الدوله.

۱۳- (گنجینه‌های خطی ۱۳۵): ترجمه روزنامجات هندوستان (ترجمه وصیت نامه پطر کبیر)، ترجمه دربار همایونی در اوائل سده چهاردهم هجری قمری، نسخه ش ۹۹۸ صارم الدوله.

۱۴- (گنجینه‌های خطی ۱۳۶): ترجمه تاریخ هندوستان (شروع شده با اخبار راجپورت جنگ ماهاهرا در ۱۵۰۰ سال قبل از میلاد)، مترجم اردشیر، ترجمه شده به امر ظل السلطان از انگلیسی به فارسی، نسخه ش ۹۸۰ صارم الدوله.

اینک یکی از مجلدات مذکور تقدیم شما خواننده گرامی می‌شود. امید که مفید افتد، و ما توفیقنا الا بالله.